

Veliko farm na prodaj radi neplaćanih davkov — selitev v mesta — dobra kupčija a krompirjem

Charleston, S. C. — (F. P.) — Kakšne razmere vladajo med farmerji v južnih državah, je najbolj razvidno iz številnih slučajev prisiljene prodaje farm radi neplaćanih davkov. "Times and Democrat", ki je majhen lokalni časopis v Grangerburg obkroži, čita, da v tem območju...

izdaji dolgo listo — farm — 961
parcel — ki so bila postavljena
na prodaj potem sodišča tega o-
kraja radi neplačanih davkov. V

in pol kolone oglasov o razprodaji zemljišč radi dolgov (foreclosures) na prvo yknjižbo.

tem okraju, v večji ali manjši meri obstajajo po vseh južnih državah. Vsi podeželski časopisi so polni aličnih oglasov. Pred več leti je bil okraj Orangeburg

označen na tretjem mestu kot najboljši okraj za produciranje bombaža v celi deželi. Zemlja je bila draga. Danes nima nikake vrednosti.

Temu je v večji meri odgovoren pojav bombašnega črva (boll veevil), ki je uničil vso okolico. Pridelovanje drugih pridelkov—

kajenjim farmarjem ne izplača radi nizkih cen. Lansko leto je neki farmar poslal na trg en železniški vagon krompirja. Zanj

farmer, ki je poslal na trg dva
vagons krompirja — nad 1800
busiljev — ni imel še toliko sre-
če. Moral je še 98 centov dopla-

Južni plantažniki in njegovi delavci nimajo drugega izhoda, kot da odhajajo v mesta, v tekstilne in druge tovarne, kjer de-

lajo pri strojin delu ure za nizke plače. Proletariziranje južnih farmarjev in ljudstva v aplo-
nem se vrši z veliko naglico. Da
niso z novimi razmerami velike-

ga izkoriščanja zaovoljni, je tudi naravno za človeka. Se pen- skuša ubežati od hiše, kjer bo dobival hrce in poleg tega še stradal. Razmere za organizaci-

Dolavski tajnik

odkril pancejo
Ljudje premalo molijo...

Pittsburgh. — (F. P.) — Ako bi ljudje več molili in starši bolj redno pošiljali svoje otroke v cerkev, bi ne bilo toliko zla v Ameriki kot ga je danes. To govori

timent je izrazil delavski tajnik James Davis, ko je govoril študentom iz Carnegie Technical Instituta, ki so se udeležili ob-

nost je torej kriva, ako človek nima dela, ne denarja in živi v pomanjkanju; brezbožnost je kriva za tatvine, rope, umore,

Davisu lahko hvaležna in cerkev bi ga morala proglasiti svetnikom.

New Orleans. — "Mi potrebujemo morone (ljudi z nizkim duševnim obzorjem) v industriji za opravljanje tistega dela, ka-

tere ga mi ne maramo izvršiti." Te cinične besede je izrekel dr. R. N. Bond, ko je govoril na zborovanju poklicnih ekspertov, ki so se sešli v tem mestu. Svoje

filozofijo, ki je med "boljšimi" ljudmi in med voditelji kapitalizma splošna razširjena, je razvil s konkretnimi ilustracijami. Navedel je sledeče v zvezi s obra-

tovanjem raznih strojev, kateri posel boljše opravljajo osebe, ki imajo obzorje šestletnega otroka kot pa graduanci kolegijev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLOVNIŠTVO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Navedena: na Slovensko državo (levo) Chicago in Kanada \$0.50 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Kanado \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$0.50 per year, Chicago and Canada \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena glasila po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Navedi na vsaki strani: Glaslovnica.

PROSVETA

2007-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v tiskopisu, na primer (Nov. 20-25), poleg valnega črta na nadpisu, da vna je bil dovoljen za tisk. Posrednik je preveril, da se vna list ne ukaže.

Skrb za barbore

Ameriški politični moralisti opravičujejo vojaško intervencijo na Haitiju z motivacijo, da haitijski zamorci niso sposobni za samovladanje. Kakor hitro ameriške čete zapuste otok, se bodo haitijanci spet začeli klati med seboj in delica pojde iz revolte v revoluto. Za prihodnje volitve predsednika se je že priglasilo sto kandidatov in vsak kandidat ima krdo prištev, ki nosijo revolverje in dolge nože v žepih. Volitve so farsa, ker ne odločujejo glasovnice, pač pa noži in revolverji.

Tako moralisti. Čudovita pretveza. Haitijski zamorci vsakakor niso na vrhuncu naše blažene civilizacije, toliko pa so vsak dan sposobni za samovladanje kolikor so — Čikažani. V Chicagu skoro nikdar ne minejo volitve, da bi koga ne ubili in denarja je kot toče za volilno korupcijo. Čikaške "pineapples" (bombe) so že tako na glasu kot je bilo včasih milvausko pivo. In federalna vlada se ni poslala pomorščakov v Chicago!

Haitijski črni vsakakor nimajo dosti pojma o blaženi demokraciji, ako se njihovi kandidati bolj zanesajo na nože kot na glasovnice — a koliko so boljši hribci v Severni Karolini in Kentuckyju? In vendar jim nihče ne krati samovlade. Zakaj pomorščaki ne okupirajo Pennsylvanije, kjer mora kandidat za senatorja potrošiti milijon dolarjev, če hoče biti izvoljen?

Ameriška civilizacija je prokieto alaba so la za divjake in barbore po otokih južno od Rio Grande. Ako primerja divjstva in barbarstva tu in tam, saj ne ve, kje je meja civilizacije! Haitijski "vududariji" ne stoji niže od linčarskih in kukulskanskih tolč v Alabami ali Severni Karolini.

Recimo, da se Haitijanci koljejo med seboj. Pa naj sel kaj nas to briga? Amerika nima nobene pravice vtikati svoj nos v domače zadeve drugega ljudstva, pa če so tudi sami kanibali, ki žo drug drugega. Čikaškim gangzem je dovoljeno, da se svobodno poblijo med seboj. Zakaj bi ta svoboda ne veljala tudi za "vududarje" na Haitiju?

Božično hrnavsanje

Božična številka Amerikanskega Slovenca, vodilnega (1) slovenskega katoliškega lista v Ameriki, je večidel posvečena trgovcem (oglasi) in vsakdanjim materialnim rečem, dve koloni ata pa posvečeni uredniku Prosvete, Božične "duhovne paše" je primeroma manj, kar je zelo slabo za vodilni katoliški list. Mimgrede rečeno: če bi ne bilo trgovcev, bi ne bilo božične številke. Ves "Christmas spirit" je še business, drugi je še ves skrahiral.

Dve koloni uredniku Prosvete sta zaključek šestih kolon, ki jih je pripeval znan pisatelj. Nadaljnja ogromna masa praznih besed-jasno kaže, da je Trunk vsak dan bolj otročji. Najbrž bo starost... Šest kolon praznega klepetanja zaradi treh ali štirih verzov Sinkovecve vdove v Kansasu in treh besed, ki so bile izgovorjene na dan Zavrinikovega pogreba! Vse to kidanje jalovih besed se vleče že mesece — in kaj je gospe Trunk pokazal s tem? Pametnim ljudem le to, da je vedno bolj otročji, nič drugega. Njegovo pozivanje Moleka, Kristana in Sinkovecve "na korajžo" je pasje lajanje v solnce. Ako bi mož vedel, kako malo zaleže njegovo strašilo, bi ga bilo sram.

Pisanopolca skrbi, da se človeški atomi lahko združijo s pasjimi. Kaj zato? In kdo se briga? Ali je čital Shakespeara o večerjanju kralja? Črvi potro kralja, riba potro črva, človek poje ribo in z njo vred kralja. Lahko se zgodi, da volk ali medved požre Trunka. S čim se potem združijo Trunkovi atomi? In kdo bi bil tako bedast, da bi s tem strašil? Še večji bedak bi pa bil vsak, ki bi se oziral na to, če kdo straši s pasjo ali oslovsko senco.

Kitajski "banditi" se dobro uče, ali vsega se ne znajo. Vzeli Rusom železnico, to znajo — ni jim pa še padlo v glavo, da je treba imeti pomorščake, če hoče kdo obdržati kar vzame.

V Zagrebu je nekdo nastavljal bombo v cerkvi. To dokazuje, da so zagrebački krščani jako dobre volje...

Glasovi iz naselbin

Praznik slovenske pesmi

Girard, O. — Naša sosedna naselbina Bessemer, Pa., bo dne 28. decembra ob 7. zvečer obhajala praznik slovenske pesmi v Volfovih dvorani. Na ta večer se bomo sešli na koncertu našega umetnika Svezozarja Banovca. Kakor sem čul od rojakov, vlada med njimi veliko zanimanje za ta koncert. To bo prvi Banovčev koncert v imenovani naselbini in je velikega kulturnega pomena za Slovence.

Čital sem laskavo poročilo o Banovčevem koncertu v Calumetu, Mich., kjer je naš umetnik prekosil svetovnega tenorista Baggiora, člana opere v Rimu. Ta je priredil svoj koncert teden dni pred Banovčevim, a ni dosegel tistega uspeha kot naš pevec. Tako so se vsaj izrazili ameriški kritiki, ki so bili navzoči na koncertu. Mi smo lahko ponosni na našega umetnika, ki povadiguje naš narod v tujini.

Rojaki, ne pozabite na ta večer, napolnite dvorano, da pokasemo svetu, da smo Slovenci in da imamo najlepše pesmi na svetu. Razveselimo našega pevca s velikim posetom. Posebno apeliram na rojake v Girardu, da se udeležijo tega koncerta v velikem številu, da tako povrnemo našim gostujočim rojakom iz Bessemerja njihov poset pri nas na koncertu. Kadar imamo v naši naselbini kako večjo prireditev, so Bessemerčani zastopani na nji stodoletno, zato je naša dolžnost, da se udeležimo koncerta in jim tako pripomožemo do boljšega uspeha. Vstopnice za koncert lahko dobite pri rojaku Johnu Kolpiu v Slovenskem narodnem domu. Po koncertu bo ples in prosta zabava. Igral bo Golden Eagle orkester iz Girarda tako, da bo vsem ustrešeno. Na svidenje 28. dec. zvečer. — John Dolič.

Uspešna prireditel

Collinwood, O. — Clanom društva št. 142 SNPJ naznanjam, da se je Miklavžev večer dne 7. dec. prav dobro obnesel. Prireditel je bila dobro obiskana tako od strani mladine kakor tudi starejših. Miklavž je imel veliko dela, kajti obdaril je dveto otrok z vsakovrstnimi darili, a pozabil ni niti starejših. Napravil je veliko veselja in zadovoljstva med navzočimi, vrh tega je pa obljubil, da ako bo društvo "Mir" v prihodnjem letu tako napredovalo kot je v tem, nas bo zopet obiskal.

Naše kuharice so bile veselo prihod očet Miklavža, ki se je oglašil pri njih v kuhinji. Ogledal si jo je in dobri prigrizek, katerega so napravile za udeležence. Sestrina Mary Novak in Mary Izane se v imenu društva lepo zahvalim za njun trud na izletih in veseljih, istotako natakarkjem.

Člane opozarjam, naj upoštevajo zadnji mesec v letu in želim, da bi se pokazali kot junaki napram svojememu tajniku s tem, da bi plačali svoj redni assessment in tako preprečili suspendacijo. Prosim, da to upoštevate. — Louis Mroolija, taj.

Spominki

Gary, Ind. — Tukajanje delavske razmere so zelo plikave kot povod drugod. Le malo jih je; da delajo šest dni na teden, drugi pa delajo le dva ali tri dni. Nobenemu ne svetujem, da bi prišel sem za delom, dokler se razmere ne obrnejo na bolje.

Pred kratkim sem v Prosveti čital poročilo iz Trbovelj, Jugoslavija, ki me je jako zanimalo. Tam sem tudi jaz imel svoje dni peklenke čase, posebno 1. 1882. Delal sem kot premogar in prejel sem za dvanajsturno delo kilo šepa. Takrat sem bil star 22 let. V Ameriki je mnogo slovenskih rudarjev, ki so videli prej Trbovelj kot New York, in ti se lahko spominjajo dobrot, ki smo jih bili deležni. Iz Trbovelj sem se pozneje preselil v Kufelach, kjer so bile razmere nekoliko boljše, od tam sem pa odšel na Nemško. Nisem bil dolgo v deteli, ko sem bil povabljen k proslavi petindvajsetnice nekega duhovnika, to se pravi ne osebo, pač pa samo denarno. Nekega dne, ko sem prišel iz ponočnega dela, sta pri-

šla v moje stanovanje dva cerkvenjaka, in me pričela nagovarjati, naj dam tri marka k proslavi 25 letnice duhovniške službe. Dejal sem jima, da bi si bil dotični duhoven v teku 25 let lahko prihranil toliko, da bi napravil dobro kosilo za svoje prijatelje, ne da bi bilo treba prosiati okrog drugih za take stvari.

Meseca septembra sem bil povabljen na praznovanje srebrne poroke br. V. Zupaniča iz Chicago. Praznovanje se je vršilo v dvorani SNPJ. Udeležba je bila velika in vsi smo se dobro zabavali. Obema letima, da dočakata še zlato poroko.

V Prosveti sem nedavno čital vest, da dobi rudarski kraj Hrastrnik svojega duhovna. Za Hrastrnik bi bilo bolj potrebno, ako bi dobil soc. organizatorja. Radeveden sem, če bodo v Ameriki pobirali za zvonove za hrastniksko cerkev. Morali bodo biti zelo veliki, da se jih bo alisalo, kajti Hrastrnik je v grabbu. Ako bodo pobirali darove v Združenih državah, se jst prostovoljno javim za nabirake, kajti bres dela sem že pet let. — Jacob Krainz.

Uprizoritev operete

Willard, Wis. — V naši naselbini smo imeli priliko videti in slišati jako zanimivo opereto v angleščini "Hearts and Blossoms". Uprizorili so jo slovenski igralci v Narodnem domu 30. novembra. Na splošno željo je bila opereta ponovljena 14. dec. v opernem gledališču v Greenwoodu, kjer so bili naši igralci deležni velike pohvale, posebno pa njihov vodja Mirko Pakish. V opereti so nastopili sledeči igralci: A. Fortuna, E. Putzel, J. Zalar, I. Rusie, A. Stremlci, J. Ule, mrs. O. Mainhart, miss E. Putzel, miss M. Luzovec, miss A. Cochera, miss F. Putzel, miss A. Kokel, miss E. Zalar in miss Z. Ruzic.

Vsi ti igralci so člani dramskega kluba. Za opereto so se prav dobro pripravili in je bila uprizaritev brez napak. Vsak je rešil svoje vlogo v največje zadovoljstvo avdience, za kar gre hvala Mirko Pakishu. Največ smeha sta povzročila Ivan Rusie in miss A. Cochera, ker sta bila spretna pri plesu, v govornih in petju, da se je moral jima vsak nasmejati od srca. Vloge sta odigrala v obeh krajih ponovito.

Naši mladinci svetujem, naj deluje v tej smeri, da nas kaj kmalu iznenadi z drugo prireditvijo. — Porocevalce.

Komunisti v zaporu

Alliquippa, Pa. — Pete Muselin, Tom Zima in Milan Resetar so se pretečeno soboto predali šerifu William V. Kennedyju in pričeli svojo zaporno kazen, ki je bila določena na pet let za vsakega.

Zadeva obtoženec je bila izročena zveznemu vrhovnemu sodišču, ki pa je odklonilo vsako vmešavanje v odlok višjega in vrhovnega državnega sodišča, ki sta potrdila obsodbo nižjega sodišča.

Trojica je bila aretirana na praznik premirja 1. 1927 v neki hiši, kjer je po pričevanju nekaterih dvajset komunistov imelo svojo sejo. Ob tisti priliki so bile zaplenjene tiskovine, v katerih se je priporočalo nasilno strmoglavljenje ameriške vlade in ustanovitev republike po vzgledu ruskih sovjetov.

Porocevalce.

Dr. Franjo Kavčič v Chicago. — Dr. Franjo Kavčič, slovenski zdravnik, specialista za notranje bolezni, ki je prišel pred nekaj meseci iz Jugoslavije, je večera obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete. V Ameriki se nahaja štiri mesece in prišel je na medicinske kongrese v Kanadi, Bostonu in New Yorku. Zda obiskuje večje slovenske naselbine, v katerih je pripravljen predavati Slovincem in Hrvatom o zdravstvenih problemih. V Chicagu bo predaval v ponedeljek zvečer ob 7.30 v dvorani SNPJ o predmetu: Zakaj smo bolni. Od tu pojde v Detroit in Cleveland.

Rihard E. Byrd:

Letalski strokovnjaki me navadno amstrajo, se konservativnega človeka. Navzlic temu pa, da se moja napoved nanašala na statistike prošlih let, imam vero, da bo v prihodnjih petdesetih letih na svetu toliko letal kolikor avtomobilov.

Letalski strokovnjaki me navadno amstrajo, se konservativnega človeka. Navzlic temu pa, da se moja napoved nanašala na statistike prošlih let, imam vero, da bo v prihodnjih petdesetih letih na svetu toliko letal kolikor avtomobilov.

Pomislite, kaj to pomeni! Uverjen sem, da se bo nad vsakim mestom razlegalo prav takšno brnenje letalskih strojev, kakršno bo na glavnih ulicah kakršnih avtomobilov. Nabe so ho naoblašile — solnce bodo zakrivali aeroplani. Letala pa se bodo povečala in bo med njimi tudi mnogo hidroplanov, ki bodo sedeli na plano kakor galebi v pristaniščih. Med orjaškimi letali bodo tudi tovrstna občila, ki bodo vozila s seboj tovore in potnike v množicah do dve sto ljudi. In vas ta letala bodo, kakor danes vlaki, pristajala ob točnem času na aerodromih ter se spuščala na zemljo v okolici mesta. Mala letala, opremljena s posebnimi savornimi pa bodo zadržana brzino pristajala na prostorno bolj omejenih ploščah. Potniki bodo lahko izstopali in vstopali na strehah nebotičnikov.

Za polete po ravnem ozemlju se bodo potniki posluževali majhnih, trdnostno vzgojenih sportnih letal srednje velikosti. Porocevalska služba pa si bo uslužila mala letala največje hitrosti. Potniški promet bo oskrbovala dobro oskrbovana mreža zračnih prog. Daleč narazen letišča, mesta, bodo vezale posebne rute, po katerih se bodo prevažali ljudje in tovori. Na brzoznih progah se bodo letala premikala s brzino 200 mil na uro. Letalo pa bo napravljalo velikanke usluge tudi kmetijstvu. V počasnem letu bodo aeroplani leteli nad njivami in vrtovi ter pašniki in bodo škropili sadovnjake in šilna polja. Velikanaka letala bodo patrolirala nad gozdovi in pašila, da ne bi kdo zanišil ognja. In mesto da bi se sprehajali pes, bodo nanogi prijatelji sporta opustili lawn-tenis ter startali z rebri in gricem ter leteli po nekaj milj daleč — na sprehod.

Letalske proge, ki bodo služile civilnemu prometu, bodo imele posebne signale ali znamenja na značilnih mestih med etapami vožnje. Sigurnost letanja bo s mnogimi prilikami, ki se bodo nudile za pristajanje, samo povečana. Ponoči bodo svetili posebni svetilniki in žarometi, ki bodo svetili kakih 50 milj daleč in kazali letalom njihovo smer. Na tisoče in tisoče luči pa bo razsvetljevalo aerodrome v temi. Če bo letalo iskalo ugodne priliko za pristajanje, bo dajal vodja aeroplana signale, ki bodo pomenili toliko kakor vprašanje, če se aeroplan lahko spusti na zemljo. Prejel bo odgovor s posredovanjem bliskovitih signalov. Na nebu torej ne bodo svetile samo zvezde....

Poleti čez oceane se ne bodo namanjali več po časopisih, ki porabijo za tako reč po več stolpcih. Zračna ladja s sto ali več potniki, letalo s 15 ali več potniki, ki se bo odpravljalo čez morje, bo vsakdanja stvar. (Vojna same na sebi bodo lažje, če bodo letala iskala sredstvo za razpraskanje megle). Sredi oceana bodo priprave za zasilen ali doleten pristank. Prelet morja po temenem ne bo nič več tveganje podjetja. Tu bo vedno na razpolago pomoč, ki bo akuala rešiti letalo, kateremu se je pripetila nesuga zaradi defekta.

Vozilna se bo skasoma znižala na 50 odstotkov. Saj so že danes letala, v katerih je voznja po zraku samo enkrat dražja od vožnje s železnico. Vse to se nam zdi kakor vizija, ampak zgodovina letalstva je polna dobrih upanj in napovedi, ki se ne neverjetno hitro spreminjajo v dejanja. Leto 1903. sta letala brata Wright prvič po zraku in daleč, samo 26 let pozneje, kakšen letalski promet! Tmamo v Evropi in Ameriki! Poletje same letalstva! Le Bourget pri Parizu, Croydon pri Londonu, Tempelhof pri Berlinu. To so bile največje evropske aerodromi. A poleg teh jih je še na tuceta, ki so pomembni. Če letimo daleč in Le Bourgeta v Londonu, moramo najprej v velikanaka potovanja, ki je tolikšno, kakor več potaj skrupi. V čakanici bomo vrnorino; tam pregledajo potne listine, steha-

je potnika in njegovo priljago. Ko smo to odpravili, lahko študiramo vzeti red, ki je na las podoben železniškemu voznemu redu. Potem gremo na pločnik in slednjič na prostor za start.

Kmalu zamolklo zabrni propeler. Dvokrovnik se spusti na več milij dolgo, trodelno letališče in se ustavi na pločniku. Pilot zapusti svoje mesto in izstopi, da predačrta vremenoslovno karto, ki ga natančno pouči, kakšno bo vreme. Nosac prinese priljago in pomaga nanovo vstopajočemu potniku v kabino. Vsak potnik dobi mesto ob oknu. Potem odstrani lezene pragove, ki so jih iz varnostnih ozirov položili pod kolesa letala. Kontrolni urad da ob predpisnem času signali za odhod. In nič manj točno kakor zapusti vlak postajo, odbrni letalo čez ravnino ter se dvigne slednjič v zrak.

Ponoči se letališče Le Bourget kopije v morju svetlobe. Rdeče luči označujejo poslopje, lope in brezlično oddajno postajo. Velike vetrnice obiljavo luči, da vidijo prihajajoča letala iz zraka na zemljo. Ogromen svetilnik, elgar svetloba je še v jasnih nočeh strideset milij daleč vidna, pošilja snopi luči kvilku. Če letalo pristati, mora pilot spustiti signalno raketo, kadar je približno 325 m nad zemljo. Če je letališče prsto, odgovori kontrolni urad takisto s zeleno raketo ter odstrelji še druge rakete, ki razsvetlijujejo letališče. Pilot usmeri letalo k zemlji.

Evropa je že dobobra preprežena z letalskim omrežjem.

V rednem potniškem in tovarnem letalskem prometu je Evropa pred Ameriko, vsaj pred Združenimi državami. Toda če pogledamo statistiko prevoženih daljav, najdemo Ameriko na prvem mestu sveta. Tudi v ostalem upam, da bo Amerika kmalu prekosila Evropo, zakaj evropska trgovinska podlaga letalskega prometa nima tako trdne opore kakor komercialni letalski promet v Ameriki. Evropske države podpirajo letalstvo 50 do 90 odst. iz lastnih sredstev. Kadar odpade ta podpora, napočijo za Evropo težki časi. Amerika se v nasprotju s Evropo začevno razvija korakoma, zato pa je denarno močnejša in solidnejša. Njeni industrijski interesi stoji trdno in so dobro zavarovani.

Če govorim o močnem razmahu letalstva v prihodnjih petdesetih letih, predpostavljam, da ne bo potovanje s letalom nobena opasna pustolovščina; To dejstvo mora občinstvo spodbuditi in ga primerno oceniti. Kajti če potniki čutijo, da niso sigurni v letalu, bo pač skrajno majhen njihov interes za potovanje po zraku. Iz tega kajpada sledi tudi majhna naklonjenost javnosti za letalska podjetja. Ni pa še danes nobenega dvoma, da se ljudje lahko popolnoma zaupajo letalom.

V zadnjih letih se je prisojala letalskim nezgodam prevelika važnost. Poleti, ki so se izvršili brez najmanjše nerednosti, pa so ostali skoro neopazeni. Neredi, o katerih se navadno piše, se dogajajo pri poskusnih letih voljajkih letal in letal mornaric, kjer se razmeroma manj pazi na sigurnost.

Letalo bodočnosti se bo seveda razlikovalo od sodobnega letala prav tako napredno kakor aeroplan, s katerim kanim preleteti južni tedaj, ki je tako skonstruiran, da se z njim lahko pristane na vsaki plošči. Ta stroj, ki je opremljen v Wrightovim strojem za vihar, ima kolesa za pristajanje na trdih tleh, smuč, osiroma sani za pristajanje na ledu ali splavu in je naposled opremljen tudi za spuščanje na vodo, če bi se pokazala takšna potreba.

Oceanski poleti se bodo vršili z vso sigurnostjo. Največji poskusi v Nemčiji kažejo na to, da se že možnost, kako bi celo med kolebanjem lahko ostali potniki na varnem. Takšno letalo se bo lahko držalo na površini tudi tedaj, če bi bilo priključeno, da se spusti na morje.

Večja letala bodo imela, o tem sem preverjen, vedno več strojev s seboj. Če bo eden izmed strojev odpovedal, ne bo treba aeroplanu pristati, ampak bodo motor izmenjali in nadomestili. Za daljinske polete pa bo še vedno najvažnejše obično enomotorno letalo, kajti letalo absolutno lahko tem daljše proge, čim manj je obteženo.

(Dolje na 2. strani.)

Knjige in revije

Uredništvu Prosvete doposlane nove knjige:

Slovensko Amerikanski Koledar. 1930. Izdalo in založilo uredništvo Glas Naroda. Šestindeset letnik. Cena 50c.

Koledar Ave Marija za navadno leto 1930. Sedemnajsti letnik. Chicago, Ill.

Knjižnica Izobraževalne akcije, 4. zvezek: Socialni ideali. Kako si je človek ustvaril Boga. Založila in izdala Izobraževalna akcija J. S. Z., Chicago.

Tekoče revije: Svoboda. Mesečnik za delavsko kulturo. Novembrska številka z zelo pestro vsebino v besedi in sliki. Priporočamo v naročitev. Naslov za Ameriko: 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Socialna Misa. Decembrska številka zelo dobro sociološko in znanstveno vsebino. Izhaja mesečno v Zagrebu. Priporočamo hrvatskim čitateljem.

Saaga. Ilustrovani radniški list za kulturo i sport. Izhaja v Sarajevu. Novembrska številka jako zanimiva. Priporočamo hrvatskim čitateljem.

Slovensko Amerikanski koledar, ki ga je izdalo uredništvo Glas Naroda, ima poleg običajne koledarske vsebine, razprav in prevodov tudi nekaj zanimivih izvirnih spisov. Naj omenimo "Waukegan — ameriška Vrhanka" od J. J. Zelene, ki opisuje prve slovenske naseljence v Waukeganu, "Matija Pogorelec" "Slovensko naselbino v Naylorju, Mo.", "Staro slovensko naselbino v Porterville, Cal.", kjer nastimo na staraga znanca Martina Kondo, in črtico "Brez naslova", v kateri Ivan Bukovinski pripoveduje o sestaniku dveh slovenskih sester v Pittsburghu, ki se nista razumeli, kajti ena ni znala nič angleškega, druga pa nič slovenskega. Pisanstvo zastopata omenjeni Ivan Bukovinski z gladnimi verzji in Mimi Arko iz Brooklyna.

V knjigi je mnogo slik in portretov. Ena reč, ki bi lahko izostala, je članek in tabela o horoskopu. Te vrste "znangost" spada v srednji vek.

DELAVCI KOT IZUMITELJI

Legenda o menjihu Bertoldu Schwarzu, ki je baje izumil smodnik, ima to globoko jedro v sebi, da priča, kako se do znamenitih iznajdb pride čisto popolnoma slučajno. Zgodovina iznajdb-celo kaže, kako važne probleme čisto redke ljudje, ki so popolni lajki v dotični panogi, ko preproste rešitve niso mogli pogoditi strokovnjaki v dolgoletnem proučevanju. Par primerov za take srečne slučaje:

Prusko kisline je odkril 1. 1710 delavec Diesbach, ki je hotel z ogljikovo-kislom kalijem vaskrojiti smes iz beljakovine, košenilje in železne galice. Dobil je na svoje velike začudenje lep moder prašek. Jedkanje stekla je takisto slučajno odkril neki steklaraki delavec v Nuernbergu, ki mu je kanila kapljica jedkotine na očala in mu jih akallia. Moč je poskušal učinek jedkotine, da je na steklo narisal podobno z linnenim oljem in obil cel ploščo z jedkasto tekočino. Ko je steklo očistil, se je na njem izvršno poznala narjavna slika. Neki drugi steklar Schurer je talil s steklom kobalt. Dobil je znano kobaltovo modrinjo.

Milo, ta najpotrebnejši predmet kulturnega človeštva, je odkrila neka perica iz Savone. Na krovu ladje, ki je vozila olivno olje, je prala s oljem prepojeno parilo in obleko pomorščakov. Po nerodnosti je prišlo namočeno parilo v atik a sodo in milo je bilo odkrito.

Posabljujost nekega delavca je papirno industrijo obogatila za važen izdelek — pivnik. Neroden delavec je papirni kal posablil dodati potrebne lepila. Podjetnik se je srtil na škodo, kmalu pa se je potolašil, ker je videl, da blago ni šlo v grabo, marveč se je izvršno prodajalo kot pivnik.

Ameriško življenje

59.

Amerikanizirana boljša polovica

Karl Brod je imel to smolo, da je vseh 43 let, kar se je prijelil v Rusije v Chicago, obrnil ruske običaje, rusko vero in rusko mišljenje. Njegova žena Katilja, s katero se je poročil v Rusiji, ga je prehitela; njegovi otroci, deset po številu, nima jo na sebi niti v sebi nič ruskega. Vsa njegova družina je bila amerikanizirana, le on je bil sam.

Brod se je še v Rusiji učil čevljarstva. In prepričan je bil, da je s to obrtjo prekriljen za vse kraje in vse življenje. Ko je prišel v Chicago, je odprl čevljarnico. Prva leta je še nekako slo. — Kanne je slo vedno na slabše. Stroji so poglajali čevljarje v tovarne. Brod ni hotel iti. Nabil je po sanju na svoj stari način in včas je nakrpal par čevljev v osmih dneh. Ampak Brod je sedel v svoji delavnici, če je bilo kaj ali če ni bilo nič dela. Sedel je in čakal.

Njegova amerikanizirana žena pa ni hotela čakati. Povedala mu je po rusko, da je velik durak in odšla na sodišče po razpoko. Sodnik je poslušal njeno zahtavo, da ji mora "stari durak" plačevati dvajset dolarjev mesečno, nato je vprašal starca koliko zasluži v svoji krparnici. "Včas dva dolarja, včas tri v tednu" je bil odgovor. Sodnik je zarogel v nino tožbo v kar in poslal oba domov. Stari Brod se je pa čudil, čemu je tega treba. On še danes ne pozna Amerike — še manj pa ve, kaj se danes godi v Rusiji.

Vesti iz Jugoslavije

CANKARJEV SPOMENIK NA VRHNIKI

Polemika o postavitvi spomenika — Priljubljeni so zaprosili žirijo za presojo — njenih nasvetov ne upoštevajo

(izvirno.)

Ljubljana, 30. nov. 1929.

Kako je za vrhniško akcijo za vrhniški spomenik Ivanu Cankarju, je nekoliko že znano. Zato se je nekaterim na Vrhnikih, da postavijo spomenik Iv. Cankarju, ker se je rodil na Vrhnikih, iz nekakega krajevnega ponaosa, ki so ga dobili po Cankarjevi smrti. Izdali so oklic na ameriške rojake, kjer imajo tudi enega odbornika, naj zbirajo prispevke za ta spomenik. In res, ameriški rojaki so z vso poštovanostjo zbrali več tisočakov. Ko je bila suma precejšnja, so se pred mesec vrhniški odborniki lotili pripravljalnega dela. Za to ni vedel nihče od javnosti, dasi je zadeva Cankarjevega spomenika zadeva vse slovenske javnosti, pa čeprav se pri nabi-ralni akciji ni pokazala. Zakaj vsek spomenik je javen in kot tak razpostavljen vsem očem, do-mačinov in tujcev — radi tega mora biti umetniško delo. Nikar-ko ne gre, postavljati Cankar-ju kakega vsakega znamenja sa-mo, pa čeprav naj bi to bilo na Vrhnikih.

Odbor za postavitev Cankarje-vega spomenika je stopil v stik s nekimi slovenskim kiparjem ter je menda kar z njim sam hotel opraviti naročilo in vse ostalo. On naj izdela par osnutkov, pa bodo oni izbrali enega, katerega naj potem izvrši. To vse se je godilo na skrivnem — in ven-dar je postalo očitno. Isnenada je izšel v časopisu poziv, da ni prav, kar dela ta odbor; marveč se vedno pri vsaki taki akciji napiše natečaj, v katerem se na-vede, kje naj stoji spomenik, kako naj bi bil idejno zamišljen, kakšnega materiala izveden, kako velik i. t. d. Vse osnutke naj pošiljati do tega in tega na-črta, tekmovalci smejo le kipa-ri, taki in taki i. t. d. Odbor pa da je zgovorjen kar na tistem enim kiparjem. Res da ima o-ber pet osnutkov, a vseh pet je od enega kiparja — Dolinarja. Ljuzeta.... Na ta poziv v raznem časopisu je bil odobren vendar-le pristojen, vsaj formalno razpisa-ti natečaj za osnutke, katere bo potem odbor ocenil. Določili so datum in čakali.... Oni sami so menda že imeli izbran osnutek. Zakaj lansirali so v časopisu me-nje, da je vendar Dolinar ki-par odličnih kvalit, ki je na-pravil vse najboljše spomenike v Ljubljani, zdaj pa baš dela spo-menik Napoleonu, čigar slike bo-še preko vsega sveta. Tako so napisali. Vse to je bolj ali manj laž. Spomenika Dolinar še nobenega napravil ni v Ljubljani, pa je več palač okraši s ki-parskimi dekorativnimi deli. Spomenik Napoleonu pa je delo arhitekta Plečnika, le obe maski (glava Napoleona in Kranjčič) je napravil Dolinar. (Kako da je napravil, bodo povedali še stro-jnjaki.) Po tem forsiranju je sledelo, da je Dolinar že iz-vedel.

Potem je bil natečaj zaklju-čen. Dospelo je več osnutkov, ki so bili na Vrhnikih razstavljeni. Določiti so morali tudi žirijo, da bo kar odbor ocenjeval teh o-snutkov. V žiriji so bili: slikar Jakopič, arhitekt Plečnik, slikar Sten in umetnostna zgodovi-narja dr. Steleš in dr. Vurnik. Odbor si je ogledal razstav-lenih 20 osnutkov ter se nato odločil, dočim je žirija, zlasti Plečnik, bila proti temu me-njenju in se je izrekel za spomenik Lenarčičevo hišo, kamor bi bil pristojal. In kar reče Plečnik, naš veliki arhitekt, to pre-jeto. To bi Vrhnikani mora-li vedeti. Žirija se je odločila za spomenik, ki kaže Cankarja sede-jočega v ogrnjeneja v plašč na-čelju ob cesti. Osnutek je Do-linarjev. Že drugi dan pa je o-čelju v časopisu, da se ni pa-č odločitev.... Kdo bi se zdaj

Pa smo se vendarle spoznali na vso to reč, ko je izšel v "Slo-venicu" članec o tem spomeniku, ki ga je bil podpisal neki S. Ta je proti temu osnutku, ki je bil od žirije izbran, ter se zavzema za "Judejski glas božji glas". Pravi namreč, da bi radi imeli Cankarja podobnega, s tistimi brki in klobukom. Tak osnutek da ni bil nagrajen in izbran, da-si so ljudje vsi kazali nanj: Ta-ke je bil naš Cankar....

Strokovna žirija, sestavljena pod pritiskom javnosti, je izbra-la osnutek, arhitekt Plečnik je pokazal, kje naj bi stal, in od-bor bi moral poslušati strokovno žirijo in začeti delati. Odbor pa drugega dne objavi, da odločitev še ni padla in zdaj še neke vesti in članki, da bo spomenik stal na drugem mestu, ne tam kjer je arh. Plečnik določil in da bi bil boljši neki drug, bolj "podo-ben" osnutek.

Postalo je jasno, da vrhniškim purgarjem ni do spomenika Can-karjevemu duhu, marveč da jim gre le za ceremonije in lokalno nadušenost za spomenik, samo za spomenik. Spomenik bi radi i-meli v svojem trgu, in ker se je tamkaj rodil Cankar in je tudi že umrl, pa naj bo spomenik po-svečen Cankarju. (Ne pišemo iz-kaže kloba, ampak prav odkrito tako malimo o tem.)

Član žirije, umetnostni zgo-dovinar dr. St. Vurnik proučuje sprčo vsega tega javen memo-rija glede Cankarjevega spome-nika v ljubljanskem "Slovenicu" ter pravi:

"Nov spomenik se stavi na slo-venskih tleh. Gre za spomenik e-nemu največjih duhov slovens-kih Ivanu Cankarju. Podjetje za-služi zares intenzivno pozornost vse naše javnosti. Takle spome-nik namreč stoji par sto let. Sta-ne tudi težke denarje in prav ve-lika škoda bi bila, če bi se tu v naglici, s katero se dela, zgodi-la neizbrisna napaka.

Vrhniški odbor je denar zbral, razpisal konkurenco, jury je o-pravila svoje, zdaj pa, kakor vse kaže, ta odbor nikakor ne misli upoštevati strokovnega na-sveta glede prostora in izbire o-snutka.

Umetnostno posem nekompe-tenčni ljudje delajo tu po svoji glavi, svojem okusu in trmi in treba je vse storiti, da se pre-preči nepremisljenost, ki bi ško-dovala splošno našemu kultur-nemu ugledu.

Predvsem treba takoj in za vselej pobiti naivno mnenje, da je takle spomenik zadeva onega, ki je zanj dal ali zbral denar.

Nikakor. Spomenik bo stal na javnem mestu in gledal ga bomo vsi, ne samo vrhniški odbor! Briga nas vseh mora biti, da dobi Cankar, ki je last nas vseh, spomenik, kakršnega zasluži, če ga že dobi, in na primerenem prostoru; če ne, bo nam vsem žal radi spo-menika, ki bo le pomnožil števi-lo onih, ki jih že itak težko gle-da-mo. Ali ni tako? Po takihle spomenikih sodijo tuji višino in naprednost naše kulture. Noben tujec pa ne bo trdil, da očituje vrhniški spomenik okus, oziroma neokus vrhniškega odbora, nego bo dejal, da smo Slovenci sploh kulturno in umetnostno nezrel narod.

Torej proč s pocarskim ges-lom: Mi smo zbrali denar, mi bomo odločali! Če se naš največji arhitekt in mojster v postavljanju monu-mentov in urejanja trgov e-nergično izreče zoper prostor med neko grdo baroko in pred hlevom, ki ga je iz povsem neu-metnostnih nagibov odločil od-bor, če dalje naš profesor Pleč-nik nasvetuje, če dobro premi-sli, edini za spomenik v po-stev prihajajoči prostor — potem je stališče odbora, ki se postavl-ja nasproti vsem v umetnostnih in kulturnih zadevah edino me-rodajnim činiteljem popolnoma neupravičljivo. Če Plečnik, Ja-kopič, Sten in dr. Stele svedo-čujejo kip, ki pomeni v danih razmerah edino primerno re-šitev, ne sme odbor iti preko tega in se kapricirati na stvar, ki jo je jury soglasno in prvo izloči-la iz presoje kot umetniškega o-bjekta sploh!

Dovolite: sodite gospodje o-borniki kot kar znate, umetnost na prepusite tistim, ki so za to poklicani. —

Vrhnišani hočejo imeti Can-karja nič več in nič manj kot sa-mo "podobnega", pa naj stoji kjerkoli, na čemerkoli, izraža karkoli, ima s pojmom spome-nika opraviti, kaj ali nič in pi-štoja v organizem trga in arhi-tekturo kaj ali nič. Moj bog, kak-šno stališče je to! Vilec vsemu kupu prosvetnih društev, knjig, predavanj — kje smo žel in pa — globoko ste ga razumeli, Can-karja, rojak! Za vas je Ivan Cankar mahedrava pelerina, mu-štace in klobuk, kakor kaže to razglednica, ki stane petdeset par — takole mi postavljamo spomenik Cankarjevemu duhu, spomenik pravim.

Morda je še čas. Kdor more naj deluje za to, da se prepreči, kakor bi Ivan rekel morda, da "skandal in aramota!"

Dr. St. Vurnik.

Tak je javen opomin umetno-stnega zgodovinarja!

Večino, ogromno večino denar-ja je nabral odbor med ameri-škimi rojaki. In za to trdo prislu-ženi denar hočejo zdaj postavl-jati nekako vaško znamenje v spomin Cankarja, ne pa spome-nik umetniške vrednosti. Iakre-nost to ni!

Ponesrečena letalske nesgo-de umrla

Maribor, 28. nov. 1929.

Pred 12. dnevi se je dogodila v Mariboru znana letalska nes-goda ko sta dr. Sestan in nemški pilot Müller padla s letalom na Glavni trg ter se hudo ponesre-čila. Hotela sta s letalom odplu-ti v Središče ob Dravi, odkoder je bil odvetnik dr. Sestan, agi-lan član Aero-kluba, doma. Obi-akati je mislil starše. Da bi za-dovoljila gledajočo mestno pu-bliko sta nad mestom izvršila nekaj zavojev, padcev in alčnih letalskih atrakcij, a sta zašla prenikzo, zadela ob streho ter strmoglavila na Glavni trg, kjer se je letalo zarilo pokonci v kup gramoza. Poškodbe obeh so bile strašne. Vendar so upali — a zaman. Pred dnevi je podlegel mladi Müller, eden najboljših nemških pilotov, danes ob pol-dnevah pa je umrl v bolnici dr. Se-stan. Müllerja bodo jutri popo-lodne prepeljali na kolodvor in v Nemčijo, kmalu pa sledi v zem-ljo tudi dr. Sestan.

Dr. Sestan je dobil pri padcu tako težke poškodbe, da so mu morali desno nogo pri stopalu o-drezati takoj. Razen tega mu je iztisnilo oko tako, da so ga mo-rali zdravniki odstraniti, na dru-gem očesu pa je izgubil vid za 90%. Če bi bil ostal živ, bi bil akoro povsem slep. Razločeval bi moč od dneva, več ne bi mo-gel. Bil bi pohabljenec. Pred e-nimi tednom pa so mu morali o-drezati nogo nad kolonom, ker so se bali zastrupljenja. Življenja mu niso mogli rešiti. Mirno in smelo je prenašal vse bolečine ter danes popoldne ob pol 2. po-vsem mirno umrl. Pogreb bo v soboto.

Dr. Sestan je študiral pravo v Zagrebu, po vojni je bil v praksi v Mariboru, letos pomladi pa je otvoril svojo lastno odvet-niško pisarno.

Glasbena Matica ljubljanska je na svoji francoski koncertni turneji priredila svoj prvi kon-cert v Nancyju. Po brzjavah poročilih je koncert silno uspeh. Bil je pravo zmagovalno sloven-ske pesmi. Dvorana je bila do-cela razprodana, poklonjenih je bilo mnogo vencev. To je bilo 26. novembra.

27. novembra so že dospeli v Metz, v premojavni revir Alza-cije. Po prihodu semkaj, so se trudni člani podali počivat, kar jih je bilo pa krepkih, so si ogle-dali mesto. Zvečer pa sta se vrli-la še dva koncerta in sicer se je kvartet "Glasb. matice" odpeljal na eno stran, zbor sam pa se je odpeljal v Merlebach, kjer je koncertiral pred rudarji. Za obo-je koncerta je dala "Matica" 2 tre-tjini sedežev brezplačno za naše tamošnje rudarje-izseljence. Po koncertu se oba dela vrneta v Metz, kjer prenočijo, nakar se drugega jutra odpeljejo v Reims.

Po živinski razstavi

Dekla: Oče, pojdite hitro v stajo, našo najboljšo kravo je začelo napenati. Gospodar: Beži no, kaj ti pri-de na misel! Napihuje se, ker je dobila prvo nagrado!

Pravilnice v življenju dece in odraslih

Poglavje za zrele ljudi

Ni treba posebnega predpra-niškega nastoja, da se lahko za-mislimo v dejstvo: najboljša li-teratura so v izvestnih letih vsa-kega človeka — pravilnice. Izsed-ki moderne vede dajejo današnji pedagogiki mnogo dragocenih in aignirnih pripomočkov, s kateri-mi lahko privede otroško dušo do tega, da se bo naučila pravil-no in jasno misliti in da bo zna-la zadostiti svoji težnji po ču-stvenem in umstvenem spozna-nju. Cuvstveno zadovoljstvo, vtelesenje sanj, ki je bistven del vsakega notranjega življenja, pa najde otroška misel samo v pes-niških umotvorih, ki odgovarja-jo navičnemu in neposrednemu hrepenjenju po naglem, mogočem in popolnem uresničenju idealov, ki si jih deca tvori o življenju ali ki naj bi si jih tvorila. Cisto vseeno je, ali se izpolnjuje to hrepenenje v mejah, ki jih dolo-čajo zakoni vnanjega sveta, ali pa v neskončnem kraljestvu sanj in fantazije. Znano je, kaj naj-dejo otroci v pravilnicah: otroško srce najde v njih izpolnitev te-gera, po čemer hrepeni. Razvne-majo ga čarobni, nerealni in ne-možni dogodki. Otroška misel vi-di, da se v pravilnicah uresniču-jejo vse lepe sanjarije in da se z njimi duša strastno pretresa-tja do zadnjih svojih globin. A-li naj vzamemo deci to prijetno opojnost, ki je ni moči nadome-stiti s nobenim še tako razum-nim spoznavanjem resničnosti? Nje pač ne odtehta noben še ta-ko živ in resničen pogled na re-alni svet. Dostaj je vedno imel neuspeh, kdor je hotel iz otroš-kega mišljenja pregnati sanjar-jenje o nemogočem, sanjskem svetu. Zakaj ta nagib ni dan sa-mo nerazviti otroški duši, mar-več je globoko zakoreninjen v človeški duševnosti sploh; pod njegovim vplivom se človek vsaj kdaj pa kdaj, v trenutkih u-metniškega stvarjanja ali uživa-nja, sprosti logičnih zakonov realnega življenja in se potopi pod gladino svojih sanj, v svet, ki kljub vsem fikcijskim, priro-dnim in socialnim zakonom vna-jeja sveta hitreje in sigurneje — čeprav samo v trenutno za-do-ščenje sanjačji duši — uresni-čenje naše neizpolnjene ali ne-popolne želje, potrebe in hre-penjenja, našo željo po pozitiv-nem odgovoru na skrivnostna, najboleatnejša vprašanja o zlem in dobrem, o človeški usodi in našem odnosu do neznane večno-sti.

Realno življenje nam tem manj, čim bolj ga vprašujemo, odločno in pomirjujoče odgovar-ja na vsa ta vprašanja. Narobe: resničnost ubija vse ideale o po-polnoma srečni usodi, ki si jih stavimo kot cilj svojega hre-penjenja. Človeštvo se po najbolje-vitejših upadih v realnost prej ali slej vrne v svojo notranjost in tu išče odgovora na skrb in dvome, ki se ga polotevajo. Tu, v svoji notranjosti se naposled zadovolji s odgovori, ki se vidi-jo najčistjeje, najsvetlejeje res-nice; zdi se, da jo potrjujejo tu-di nadnaravne sile. Take resni-ce lahko bleste cela strelja, do-klor novi rodovi ne spoznajo, da so bile tudi one zgolj sanja in pravilnica, ki si jo je ustvarila človeška duša, da zadosti svo-emu hrepenjenju in želji po večno-sti.

Otroška misel ne pozna krutih in bolečnih poizkusov uresnič-e-nja idealov, ki se nujno razbija-jo od neznanih zakonih večno-sti, tako ravnodušne nasproti človeški usodi. Otrok se zadovoljuje z neposrednimi in navičnimi odgovori, ki jih res ni mogoče uresničiti v realnem življenju, ki pa dobivajo igraje vsaj dozdev-no resničnost v začaranem svetu — v pravilnicah. Iz sveta vil, škra-tov, dobrih in hudobnih bitij, nadčloveških junakov in nadčlo-veških trpinov, velikanov in pri-tilikavcev, junakov zvestega srca, pametnih živali, čudežne narave, iz sveta, ki je stoletja raste-l v viteških romanah, orijentalnih pravilnicah, srednjeveških legen-dah in šaljivih novelah — je vzevel v pravilnicah nov svet sanj in fantazije, ki ni nič v skla-du z resničnostjo, ki ne zavisi od prirodnih in zgodovinskih zaka-nov, marveč ga obvladuje čudo-vita čustvena logika človeške duše. Njega ne vodi neznana vnanja usoda, marveč globoko občuten moralni imperativ. Prav

v tej zahtevi, zahtevi po pravni pravilnosti, je ključ, ki nam od-pira tudi otroško srce, da raz-umemo njegove potrebe in hre-penje. Saj lahko govorimo o nali-ki med odraslim človekom in o-trokom, v kolikor gre za odnos obeh do sveta resničnosti in sve-ta sanj, čeprav je med obema o-čividna razlika: Medtem ko se odrasel človek v pesniškem de-lu zavestno prenaša iz resnične-ga sveta v zaanjan svet, ki je podrejen zakonom duše, ne pa naravnim zakonom, se otrok ne zaveda prepada med resničnost-jo in sanjo. Odrasel človek se prav lahko zadovolji z duhom Hamletovega očeta, z Macbetovi-mi čarovnicami, z Mefistom Ge-thejeva Fausta: prav tako rad vstopa z Dantejem v izmišljeni pekel, kakor vstopa z Byronom ali Miltonom v njune fantazije o raji. Ali pa sprejema zdaj Ibe-senov ali Maupassantov pesimi-stični nazor o svetu, zdaj Dicken-sov ali Fieldingov optimizem. Vse to vsemu pa uma resignir-no podrediti svoje sanje resnič-nosti in točno razlikovati med življenjem, ki je boj z resnično-stjo in med sanjami, ki ga nasa-ljajo, ko se potaplja v umetniško delo ali vdaja svojim čustvom in domisljaji.

Otrok, ki se — kot še omenje-no — ne zaveda globoke razli-ke med sanjo in resničnostjo, se daje prav tako zaupljivo voditi od fantazije — zdaj zato, da do-cela pozabi opazovanje in doje-manje tega, kar mu nudi resni-čnost, zdaj pa zato, da preisku-si na pravilnicah lastne sanje in domisljaji. Otrok tedaj pima me-rijo, po katerem bi kakor odras-eli človek razlikoval sanje in resničnost. Toda otroku se prav tako kot odraslemu hoče boga v svet, ki ga opaja silinejo od vsa-kdanje, kajkaj toli trde in dol-gočasne realnosti. Zato tudi te-daj, ko deca odrasle in spozna, da ni nadnaravnih pojavov in pravilnih bitij, čuti — to ve vsak iz lastne izkušnje — kako mili so spomini na tisto čisto ra-zkožje, ki so ga nekoč vzbujale pravilnice.

Po dr. V. Tilleju.

RAZNO

Sveti ples v Tibetu. — Dr. Jos. Rock, načelnik ameriške ekipe-dicije v Junanu in Tibetu, je pri-nesel s poti zanimivih svetlopi-sov ter opisov. Med drugim je v samostanu Soni (kitajska po-krajina Kansul) videl nevsa-kdanje ples. "Po teh pripravah se je pripodila vrašja drha, 8 šivih okostnjakov, ki predsta-vljajo duhove rajnih. Njih raja-nje nima svezve z budhistovsko vero, temveč je ostanek čarova-nja. Za njimi nastopi lik Jame, ki je bog smrti, vladar podzem-skih predelov. Jama se pojavi na vrhu stopnišča v velikolepni o-pravi, izprevezeni z zlatimi zma-ji. Ples počasi vrh stopnic, nato se odmaje po njih na dvorišču, medtem ko godba pektensko ude-lava. Za njim pritačajo tri osebe z grozljivimi nallicami. Zatem pride 17 drugih plesalcev. Vsi vravogvi skupaj, 21 po številu, se klčejo "bova". Poglavitemu se pravi Gombo, to je počast s 6 ro-kami; druga je Balden Lhamo, srepa boginja, žens Sive. Iz ust izbrusi truplo sina, ki ga je bo-đa počila. Nezasodoljen s bri-tansko vladavino v Tibetu, je la-ma v Lhasi pred leti izjavil, da je angleška kraljica utelešena demonska božica.

Kovinarji stopajo v unijo Reading, Pa. — K uniji kovin-skih delavcev se je pridružilo še 450 delavcev. Unija je bila or-ganizirana v tem mestu pred ne-kaj tedni kot rezultat stavke pri-tukajšnji jeklarski družbi.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 6. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBEK:

VINCENT CANKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohio.

POROTNKI ODBEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 257, Strabane, Pa.
JOHN TROELJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Allquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....695 E. 162nd St., Cleveland, Ohio.
FRANK LEKSA, tretje okrožje.....P. O. Box 584, Mulberry, Kans.
FRANK KLUN, četrto okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wyo.

NADZORNI ODBEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST.....655 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....610 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POZORI! — Korrespondence s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrli lahko: VRA PIRMA, ki se nanasajo na posle gl. predstavnika, naj se naslovi na predsednika VSE DOKLADI, ki se nanasajo na stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedu naj se naslovi na gl. tajnika.

Vse svedbe, izjave, se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo. Vse svedbe, izjave, svesti s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOKI, ki se nanasajo na gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora.

Drama v treh
dejanjih

Victor Hugo:

LUKRECIJA BORGIA

Iz francoske
prevodil D. G.

Maffio. In sedaj, ko smo vam povedali svoja imena, signora, kaj nam ne bi hotela i vi svojega povedati?

Lukrecija. Ne! Ne! Imejte usmiljenja, gospodje! Ne pred njim!

Maffio (trgač ji krinko). Denite svojo krinko proč, signora, da vidimo, če se lahko zaradite.

Apostolo. Gennaro, ta ženska, s katero si govoril o ljubehi, je zastrupljalka in prešestnica.

Jeppo. Krvosramnica vseh stopinj. Krvosramnica z obema svojima bratoma, ki sta radi ljubehi do nje drug drugega umorila.

Lukrecija. Milost!

Ascanio. Krvosramnica z lastnim očetom, ki je papež!

Maffio. Usmiljenje!

Oloferno. Krvosramnica s svojimi otroci, če bi jih imela; ali ne bi jih pošastim odreka!

Lukrecija. Stojte! Stojte!

Maffio. Hočeš vedeti njeno ime, Gennaro?

Lukrecija. Milost! Milost! Gospodje...

Maffio. Gennaro, hočeš vedeti njeno ime?

Lukrecija (pada na kolena in se plazí k Gennarovim nogam). Ne poslušaj jih, moj Gennaro!

Maffio. To je Lukrecija Borgia! — — — Gennaro (jo sune proč) O!...

Vsi. Lukrecija Borgia! (Lukrecija se zgrudi in leži brez zavestna pri Gennarovih nogah.)

DRUGA SLIKA

Trg v Ferrari. Na desni palača z balkonom, katerega okna so omrežena, in z nizkimi vrati; pod balkonom velik, kamenit grb z okraški, nad tem v velikih, poslačenih črkah napis: Borgia. Na levi mala hišica, z durmi na trg. V ozadju hiše in stolpi cerkva.

1. PRIZOR

Lukrecija. Gubetta.

Lukrecija. Je vse pripravljeno za danes večer, Gubetta?

Gubetta. Da, signora!

Lukrecija. Bo vseh pet tu?

Gubetta. Vseh pet!

Lukrecija. Zelo grdo so me sramotili, Gubetta!

Gubetta. Nisem bil zraven!

Lukrecija. Bili so neusmiljeni!

Gubetta. Imenovali so vaše ime brez vaša čisto na glas!

Lukrecija. Niso imenovali mojega imena, naravnost v obraz so mi ga vrgli.

Gubetta. Med plesom?

Lukrecija. Pred Gennarom!

Lukrecija. In ti ponosni rohnici zapuste Benetke in pridejo v Ferraro. Res je, da skoro niso mogli drugače ravnati, ker dobili so ukaz od senata, da se udeležijo poslaštva, ki je pripelo pretekli teden sem.

Lukrecija. O! On me sedaj sovraži in zaničuje in to je njihova krivda. — A! Gubetta! Maščevala se bom nad njim!

Gubetta. Tako je prav, dobro je bilo reče no! Vaše zaželenje po milosrčnosti vas je, hvala bogu, zapustilo. Če je vaša visokost naravna, tako kot sedaj, se mi ni treba sramovati pred vami. V tem se vsaj spoznam! Glejte, signora, jezero je nasprotje otoka, stolp nasprotje vodnjaka, vodovod nasprotje mosta in jaz — jaz imam čast biti nasprotje viteza čednosti.

Lukrecija. Gennaro je pri njih. Pazi, da se mu ničesar ne pripeti.

Gubetta. Če bi bila midva dobra, vi dobra ženska in jaz pošten mož, to bi bilo nekaj strahovitega!

Lukrecija. Pazi, da se Gennaru ničesar ne pripeti, ti pravim!

Anatole France:

O Sinjbradčevih sedmih
ženah

I.

O slovečem imenitniku, ki mu navadno pravijo Sinjbradec, so se razširila najbolj čudna, različna in napačna mnenja. Najmanj znanostno je morebiti tisto, da je bil ta plemič posebej ljubeč solnca. Te misli so se oprijeli pred približno štiridesetimi leti v neki hiši za primerjalno bajloso vje. O sedmih Sinjbradčevih ženah so učili, da so bile jutranje zarje; svaka pa sta jim pomenila jutranji in večerni somrak kakor Dioskura, ki sta iz Tezejevih rok osvobodila ugrabljeno Heleno. Tiste, ki bi utegnili verjeti, je treba spomniti na nekega učenega knjižničarja iz Agena, Janeza Kristnika Peus-ja, ki je l. 1817. na zelo dozvojen način dokazal, da Napoleon sploh ni živel in da je zgodovina tega, ne ki velikega vojskavala je solnčna bajka. Vendar, kljub najbolj iznajdljivim igram duha, ni mogoče dvomiti, da sta Sinjbradec in Napoleon res živeča.

Druga domneva, ki ni nič bolj utemeljena, istoveti Sinjbradca z maršalom de Rais-jem, ki so ga obsodili na smrt in mu nad nantakmi mostovi 26. okto-

bra l. 1440. zadržali vrat. Ne da bi stikal s gospodom Salomnom Reinachom, če je maršal res zakrivil vse zločine, zaradi katerih so ga obsodili, ali če mu premoženje, ki si ga je požel nek pohlupneč knežjega rodu, ni nič pripomoglo k pogubi, ni njegovo življenje prav in ničemer podobno življenju Sinjbradca; to pa je dosti, da junakov ne mešamo in ne delamo iz obeh enega samega.

Karel Perrault, ki je zaslužen, da je okoli l. 1660. napisal prvi življenjepis moža, ki je zaradi sedemkratne ženitve resnično znamenit, je napravil iz njega dovršenega hudobnega in najbolj popoln vzor kruteča, ki je kdaj strašil po zemlji. Toda dovolj je dvomiti; če že ne o pikčevem prepričanju, vsaj o zanesljivosti njegovih poizvedb. Mogoče je, da je bil napačno obveščen. Pa saj to ni prvi primer pri zgodovinarju ali pesniku, ki rad počni svoja slikanja. Podoba Titova se nam zdi ublažena, nasprotno se nam vsiljuje misel, da je Tacit naslikal Tiberija prečeno. Macbeth, ki ga pripovedka in Shakespeare obtežuje za zločini, je bil v resnici pravičen in moder kralj. Starega kralja Duncan je bil, ko je bil še mlad, v neki veliki bitki naravnost strit; nasli so ga mrtvega šele naslednjega

dne v kraju Boutique de l'Armurier. Bil je krvočen in je dal usmrtiti več Gruchnovih sorodnikov in Macbethovo ženo. Macbeth pa je bil sreča za Skotoko; podpiral je trgovino in smatral so ga za zaščitnika meščanstva, za resničnega meščanskega kralja. Plemensko plemstvo mu je zamislilo, da je stri Duncan in ščitil obrtnike; zato ga je uničilo in onečastilo njegov spomin. Po smrti je bil dobri Macbeth znan le po pripovedovanjih sovražnikov. Veliki um Shakespeare je njim laži naložil človeški vesti.

Ze precej časa sem sumil, da je Sinjbradec žrtev podobne zle usode. Vae okoliščine njegovega življenja, kakor sem jih našel izveščene, nikakor niso moge zadovoljiti mojega duha in zadovoljiti zlasti potrebi po doslednosti in jasnosti, ki me neoprestano razjeda. Premišljeval sem in premišljeval, pa nisem mogel verjeti, kajti toliko so me silili, da bi verjel v njegovo krutost, da sem začel dvomiti.

Slutnje me niso prav nič varale. Moja neposredna spoznanja, ki izvirajo iz nekega poznanja človeške narave, so se kmalu spremenila v gotovost, podprto z neovrgljivimi dokazi. Pri nekem kamnoseku v Saint-Jeanu des Bois sem odkril različne papirje, ki se tičejo Sinjbradca; med

drugimi tudi njegovo knjigo spominov in brezimno pritožbo proti njegovim morilec, ki ji pa nikoli ni bilo ugodeno zaradi vzrokov, ki so mi neznani. Ta dokazila so mi utrdila misel, da je bil dober, pa nesrečen, in da je njegov spomin podlegel nedostojnim obrekovanjem. Od tistih sem smatral za dolžnost, napisati neizkrivljeno in nepotvorbno zgodovino njegovih ženskih, ne da bi se slepil, da bo to vbadanje uspešno. Vem, da je temule poskus, želečemu popraviti krivico, usojeno, da se bo pogreznil v molk in pozabljenje. Kaj pa more hladna in gola resnica proti aljamu ugledu laži?

II.

Okoli l. 1650. je bival na svojem zemljišču med Campiegnom in Pierrefonds-om bogat plemič Bernard de Montragoux, katerega predniki so bili zavzemali najvišje službe v kraljestvu; on pa je živel daleč od dvora in tisti tišini in temi, ki je takrat zastirala vse, česar ni osvetljeval kraljev pogled. V Guillettes-ah, njegovem gradu je bilo obilo dragocenega pohištva, zlate in srebrne posode ter različnega veznja in tapet; vse te zaklade pa je imel zaklenjene v shrambah; ne iz bojazni, da bi se mu z uporabo poškodovali, ne, baš nasprotno, bil ni niti najmanj akop, pač pa izredno dardeljiv. Toda za tistih dni je gospoda na kmetih živela navadno zelo preprosto; dopuščali so služabnikom, da so jedli pri njihovih mizah, ob nedeljah pa so plesali z vsakimi dekletji. Vendar so včasih prirejali sijajne svečanosti, ki so se sila razlikovale od vsakdanjega običajnega življenja. Zato je bilo potrebno, da so hranili obilo lepega pohištva in bleščečega okrasja. No, tako tudi gospod de Montragoux.

Grad, ki je bil zgrajen v gotski dobi, je bil temu primerno oduren. Zunanost mu je bila z okostnjaki ogromnih stolpov, porušeni v nemirih za vlade rajnega Ludovika, divja in mrzka. Notranost pa je bila prijetnejša. Sobe so bile okrašene v italijanskem stilu; velik pokrit hodnik v pritličju je bil vse obložen z liki iz mavca s slikami in vsami mogočimi okraški.

Na enem koncu hodnika je bila sobica, ki so ji običajno pravili "mala sobica". Karel Perrault je sploh drugače ne imenuje. Ni nepotrebno vedeti, da so ji pravili tudi soba nesrečnih knežinj, ker je na njenih stenah neki alikar iz Florence upodobil razne tragične zgodbe: zgodbo solnčne hčerke Dirke, ki jo je Antiohin sin nabodel na bikove roge; Niobo, ki obkokuje na gosti Sipl svoje otroke, prebodene z božjimi puščicami; Prokridjo, ki klče na svoja prsa kopje Kifalovo. Navadno nazorno naslikani prizori so vzbujali dojem življenja; rdeča plošče iz porfira, s katerim je bila sobica tiskovana, pa vtisk, da so okrvavljene s krvjo teh nesrečnih žen. Skozí ena izmed vrat je bil izhod k jarku, kjer pa ni bilo vode.

Hlevi so tvorili ogromno poslopje, ki se je dvigalo v primeri razdalji od gradu. V konjarnici je bilo prostora za šestdeset konj, v kolenici pa za dvajset poslačenih kočij. Očrtaljivo pa je bilo bivanje v Guillettes-ah zaradi voda in obilnih gozdov, kjer je bilo mogoče uživati v obilni meri lovsko in ribiško veselje.

Večina okoličanov je poznala gospoda de Montragoux le pod imenom Sinjbradec. (Tako ga je namreč krstilo ljudstvo samo). Njegova brada je bila resnično sinja, toda sinja je bila le, ker je bila črna, in s tem, da je bila črna, je bila sinja. Ni si treba predstavljati gospoda de Montragoux-ja kot pošastnega Tifona, ki ga je videti v Atenah, kako se smehlja v svojo trojno dugo-sinjo brado. Veliko bolj se približamo resnici, če primerjamo gospoda z Guillettes s tistimi igralci ali duhovniki, ki jim odsevali na nove obrata lica modro. Gospod de Montragoux ni nosil kosje brade kakor njegov ded na dvoru Henrika II., tudi ne pahljačaste kot praded, ki je bil ubit v bitki pri Marignu. Kakor gospod de Turenne je tudi Sinjbradec imel samo kratke brke in muho, njegova lica so se zdeli sinja. Naš dobri gospod pa ni bil, karkoli so se o njem raznašali in govorili, nikak spaka in zato ni vzbujal nikoli strahu. Zdel se je le bolj možki in mace okruten, kar pa ne opravičuje tiste, ki so iz njega naredili so-

vražnika žensk. Bernard de Montragoux je bil zelo lep človek; velik, širokih pleč, naseden in prijetnega obraza, četudi je bil preprost in je dišal bolj po gozdovih ko po sprejemnicah in salonih. Vendar je res, da ženskam ni tako ugajal, kakor bi jim moral zaradi sebe in svojega bogastva. Vzrok pa je bila njegova bojazljivost, bojazljivost, pa ne brada. Ženske so mu bile neizbežljivi čar, obenem pa so mu povzročale nepremagljiv strah. Vprav toliko se jih je bal, kakor jih je ljubil. Tu je izvor in pravzrok vseh njegovih nesreč. Če je videl kako dekle pravi, bi bil rajši umrl, ko jo nagovoril; če je čutil do nje še tako, strastno nagnjenje, je ostal molčeč ko grob; čustva so dobila izraza le v očeh, ki jih je začel strašansko obračati. Bojazljivost ga je izpostavljala najrazličnejšim neprijetnostim, predvsem pa ga je ovirala, da bi si s poštenim občevanjem navezal skromne in neprestopne ženske, in ga brez brambe izročala najbolj drznim in smelim podjetjem. Vprav to je bila nesreča njegovega življenja.

Osirotele je že zelo zgoraj. Ko je bil odbil s sramom in strahom, ki ga ni znal premagati, ugodno in zelo častno ženitvo, ki so mu nudile, se je poročil s neko Barbaro Passage, ki se je malo časa prej naselila v bližini, ko si je bila z medvedom-plesalcem, s katerim je preromala številna mesta in vasi, prišla na nekaj denarja. Ljubil jo je z vso močjo in z vsemi silami. Pa da sem pravičen, saj mu je tudi lahko ugajala: bila je krepka in zdrava, obilnih prsi, polt ji je bila še dosti gladka, dasi, zaradi neprestanega bivanja na prostem, zagorela. Sprva je bila zelo presenečena in vesela, da je postala tako imenitna gospa; njeno

sreče, ki ni bilo hudobno, so gani le dobre moči tako visokega stanu in čvrstega života, ki je bil vanjo zaljubljen do ušes in ki že ni vedel, kako bi ji boljje ustregel. Toda že čez nekaj mesecev se ji je zatožilo po potovanju. Bila je bogata, Sinjbradec jo je kar obsipaval s skrbjo in ljubeznjostjo; ali v edino veselje ji je bilo, da je obiskovala spremljevalca izza prejšnjega semtanskega življenja, ki je v kleti hiral in umrl z verigo okoli vratu in z obročem v nosu; ljubila ga je tako, da ga je objemala in pritiskala na solne oči. Ko je gospod de Montragoux videl, da je zamlajšena, je postal zamlajšen še sam, njegova oči so se le povečala njeno. Vljudnost in postrežljivost, s katero jo je obsipaval, je trpinčila srce uboge

(Dolga prihodnja.)

NA PRODAJ JE

dobro idoča grocerija—trgovina in hiša z vsem blagom. Oglašite se osebno pri lastniku na: 2632 So. St. Louis Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

ZA DOBRE ČASE O DOŽIČNIH PRAZNIKIH

Ako želite božično svetlobo in novo leto izrabiti pravno zabavo, tedaj mora biti vaš božični svetlobni stanju.

TRINERJEVO GRENKO VINO je zdravilo, ki obvaruje ali pa vrne izločene nerodnosti in jame veselje in zdravo zabavo za božične praznike. Vam priporočamo, da pravi zaprtje in pline v črevesih, glavobol, nervoznost in tisto splošno oslabelost. Tega lahko dobite v vsaki lekarni kjer dobite tudi krasni Joseph Trinerjev stenski koledar za leto 1930, ki je mojsterko delo svetovno znamenitega mojstra Mocha. (Lahko tudi pisane: Jos. Triner Co., 1932 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., in pošljite 10c za pošiljavnine troške za koledar.) Vesele božične praznike! (Adv.)

POZDRAVI IZ NEW YORKA

Pozdravi iz New Yorka
S parnika Vulcania, ki ima nas prepeljati preko Atlantika, Sredozemnega in Jadranskega morja v Trst, še enkrat pozdravljamo svoje sorodnike, prijatelje in znanca v West Winfield, Pa. zlasti pa še svoje sobrate pri društvu št. 191, SNPJ v West Winfieldu, Pa. — Vsem kličemo na svidenje v starem kraju, ali pa nazaj v W. Winfieldu.

Dalje si tudi štejejo v dolžnost, da se zahvalimo sobratu Leo Zakrajšku pri Midtown banki v New Yorku, za tako točno postrežbo. Bili smo v vsakem oziru tako dobro postreženi, da bi si boljše postrežbe ne mogli želeli. Pričakovani in prijazni sprejeti smo bili na postaji ob prihodu v New York, nato smo bili peljani v prostor, kjer smo se počutili kakor doma. Zvečer nas je uradnik omenjene banke spremljal k parniku, tu čekal nas oziru tako dobro postreženi, da bi si resnično nihče ne mogel storiti za nas, Zato priporočamo rojaka Zakrajška od Midtown Banke v New Yorku vsem rojakom širom Amerike, posebno pa še našim ožjim rojakom Istrijanom in Primorcem, ter drugim Slovincem, ker smo prepričani, da bodo najbolj postreženi tako v postaji kakor tudi v drugih mestih.

Josip Puž, Tomo Delač, Andre Slavik.

Pozdrav SNPJ

Pred odhodom v stari kraj na parniku Vulcania želim pozdraviti svoje sobrate SNPJ, zlasti še so-delegate 8 redne konvencije. — Še posebej pozdravljam vrhovnega predsednika br. V. Canjkarja ter ostale sedanje in bivše glavne odbornike. — Živeli. Jos. Puž. — (Adv.)

VAŠ SIN IN HČI

BI MORALI POSTATI

člani našega božičnega kluba

Mala vsotica uplaščana vsaki teden, VAS BODE RESILA BRIGE, KAKO KUPITI BOŽIČNI DAR.

Zelo ugodno je dobiti denar takrat KO GA ČLOVEK NAJBOLJ POTREBUJE.

VI LAHKO SAMI ODLOČITE KOLIKO BODETE UPPLAČEVALI TEDENSKO.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

OTTO KASPAR, predsednik

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, enljako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA